

Cursul 5

Conform învățăturilor lui Geshe Michael,
traducere a conferințelor Lamei Dvora Tzvieli

Lecția 2

Subiectul cursului nostru este capitolul patru al textului Abhidharmakosha, capitol dedicat în întregime karmei.

Acest text începe cu următoarea frază:

Le le jikten natsok kye

ལས་ལས་འཇིག་རྟེན་སྣ་ཚོགས་སྐྱེས།

le le jikten natsok kye

Primul **Le** înseamnă karma. Sensul cuvântului karma este **fapte**. Când ne referim aici la fapte ne referim la gând, vorbă și acțiune. Al doilea **le**, chiar dacă este scris ca și primul în limba tibetană are cu totul alt sens și anume **din**. Traducerea cuvintelor **Le le** este: **din karma**.

Întrebarea următoare este: Care este sensul cuvântului **lume**?

Cuvântul **jikten** este format din două silabe și anume **jik** și **ten**
Jik înseamnă **a distruge**, iar
Ten înseamnă **bază**.

Care este legătura dintre lume, bază și a distruge?

Dacă țineți minte, primul capitol din Abhidharmakosha se referă la cine sunt cei care suferă, unde suferă și cum suferă, iar capitolul patru se ocupă în întregime de lumea suferinței. Lumea suferinței este o lume care merge spre distrugere, o lume care se ridică și apoi se ruinează, și din nou se ridică și din nou se ruinează. Cu alte cuvinte lumea fenomenelor este tranzitorie. Cuvântul **lume** în limba tibetană exprimă această însușire a ei, în care totul este trecător.

Cuvântul **natsok** este format din două silabe, **na** și **tsok** și înseamnă **varietate** sau **diversitate**.
Kye înseamnă **creat** sau **născut**.

Fraza este tradusă **Diversitatea lumilor se naște din karma**, cu sensul de lumi suferinde. Deci putem spune că toată lumea în care trăim și tot ceea ce este în ea vine din karma.

Când ne referim aici la lumea noastră, nu ne referim numai la lumea pe care o experimentăm ci la toate formele de existență, descrise de Buddha, pe care în mod normal nu le percepem.

Capitolele unu, doi și trei ne descriu diverse forme de existență: de cele din infern, spiritele flămânde, zei și semizeii. Ele ne descriu și lumile de pe miliarde de planete, iar capitolul patru începe cu fraza : „toate aceste lumi de existență, fără excepție, vin din karma”.

Maestrul Vashubandu a ales să înceapă acest capitol din mai multe motive, unul dintre ele fiind de a dezbate și alte concepții asupra lumii care existau la vremea respectivă în India, concepții care făceau parte din hinduism. Deoarece textul a fost transmis de entități iluminate, bineînțeles că el nu a fost destinat numai publicului indian.

Maestrul Vashubandu a fost un iluminat, el putea să vadă pe fiecare dintre noi, de aceea scopul acestei fraze este să răspundă necesităților noastre, necesitățile fiecărui elev dharma din orice moment.

Fiecare dintre noi am crescut în diverse idei, pe care le-am adoptat. În mare măsură am asimilat diverse idei și opinii în legătura cu creația lumii.

În cultura noastră, Biblia ocupă un loc important. Ea ne explică cum s-a format lumea. Vom vedea mai târziu cum maestrul Vashubandu aduce argumente solide contra acestei teorii, purtând dispute cu **cele trei concepții asupra lumii** care erau răspândite pe vremea lui, dar care le avem și noi astăzi.

Cele trei concepții asupra lumii

1. Prima concepție

Gyu Takpa



gyu takpa

Gyu înseamnă **cauză**

Takpa înseamnă **invariabil**

În limba tibetană când dorim să negăm ceva adăugăm cuvântul **mi**. Deci **Mitakpa** înseamnă **variabil, temporar**. **Takpa** înseamnă **constant, permanent, care nu se schimbă**.

Gyu Takpa împreună înseamnă **cauza originală, cauza invariabilă**.

Această concepție asupra lumii este asemănătoare concepției științifice de astăzi. Se știe că astrofizicienii au dezvoltat teoria Big Bang, care susține că a existat o explozie primordială, ea fiind cauza formării lumii noastre.

Când un budist aude acest lucru, va întreba imediat ce a determinat această explozie.

Deoarece din punctul lor de vedere acest lucru nu se poate întâmpla. Este imposibil ca ceva invariabil să creeze totul, și să nu fie cauzată de nimic. Această teorie a Big Bang-lui a început să fie modificată cu timpul, spunându-se că de fapt au existat o serie infinită de explozii.

2. A doua concepție:

Tsowo

གཙོ་བོ།

tsowo

Cuvântul înseamnă **primar**. Sensul acestui cuvânt este de **energie primordială**, sau o forță primordială care a creat lumea.

3. A treia concepție:

Wangchuk

དབང་ཕྱུག་

wangchuk

Acest cuvânt înseamnă Dumnezeu, Creator, Entitate creatoare. Cuvântul Wangchuk este traducerea în limba tibetană a numelui Ishvara sau Indra.

În vechea Indie, Indra sau Ishvara era considerat ca fiind zeul suprem sau Dumnezeu.

Acestea sunt cele trei concepții asupra lumii sau cauzele care au determinat apariția lumii, concepții cu care maestrul Vashubandu se află în dispută.

Cele trei concepții se pot împărți în două categorii:

1. Prima și a doua concepție, **gyutakpa** și **tsowo** fac parte din categoria care consideră că apariția lumii se datorează unei **cauze invariabile**.
2. A treia concepție, wangchuk consideră că formarea lumii se datorează unui **creator, o ființă care se schimbă**, care reacționează la ceea ce se întâmplă și care se schimbă odată cu timpul.

Deci creatorul apare în a treia concepție, cauzele primelor două concepții sunt legate mai mult de energii.

Care sunt argumentele contra primelor două concepții asupra lumii?

Dacă vom considera prima categorie ce atribuie formării lumii o cauză **fixă, invariabilă**, vom putea spune logic că dacă lumea ar putea fi creată într-o clipă dintr-o energie primordială, atunci nu vor putea exista schimbări în timp. Totul este creat într-un moment.

După cum știm, în viața noastră lucrurile se schimbă în permanență, ele se desfășoară într-un proces continuu, există cauze, există rezultate. Dacă atribuim lucrurilor o cauză care este invariabilă, fixă atunci tot sensul timpului va dispărea.

Sensul unui proces treptat sau a etapelor progresive, dispare. De aceea nu este logic să spunem că formarea lumii se datorează unei cauze fixe, acest lucru nu corespunde experiențelor noastre de viață.

Dacă observăm lumea în care trăim, din experiențele și impresiile noastre știm deja că există în permanență fluctuații în lume – sunt urcușuri și coborâșuri, progres și declin, lucrurile se nasc și apoi mor, există lucruri care determină alte lucruri. Întrebarea este: De ce toate acestea se întâmplă? De ce trebuie să îmbătrânim, de ex.? De ce vorbim despre vârstă și de ce există în această lume îmbătrânirea și moartea?

Cauza acestor lucruri este energia cu care ne-am început această viață, energie care este perisabilă și care se epuizează în timp. În viața noastră energiile sunt în permanentă schimbare și ele se exprimă de exemplu, prin faptul că noi îmbătrânim.

Un lucru stabil, invariabil, care nu fluctuează, nu poate fi cauza unui lucru variabil. Dacă eu însumi, sunt un fenomen care se schimbă permanent de-a lungul vremii, cauza datorită căruia sunt ceea ce sunt în această clipă, se află în ceea ce am fost în clipa anterioară, iar cauza a ceea ce am fost în clipa anterioară se află în clipa anterioară acesteia. Deci cauza însăși, se schimbă, și rezultatul se schimbă.

Putem spune și altfel: rezultatul are o natură variabilă deoarece cauza care o determină este variabilă, și mai mult rezultatul va fi întotdeauna similar cauzei. Din experiența vieții noastre putem înțelege că explicația cum că ar exista o cauză invariabilă care determină o lume schimbătoare nu este logică, nu este posibilă.

Khen Rinpoche spunea că după ce am ascultat toate acestea, va trebui să reflectăm, să medităm, să vedem în ce fel se petrec lucrurile în lumea noastră, și dacă este posibil cumva, ca ceva imuabil [fix] în timp și spațiu să creeze o lume în care nu există nici o stabilitate, o lume în permanentă schimbare în timp și în spațiu.

În budism, se folosește foarte mult cuvântul **dripa** care înseamnă **obscur**. **Dripa** este ceva care obstrucționează înțelegerea noastră spirituală sau este un obstacol pe calea înțelegerii noastre.

Conform budismului, mintea noastră este plină de obscurități, este lipsită de claritate datorită întregului sistem de credințe pe care le-am asimilat în copilărie de la părinții noștri, de la societatea în care trăim, din mediul înconjurător; mulți dintre noi am preluat ideile care ne spun de unde provine lumea noastră, idei pe care le-am împărțit mai înainte în două categorii.

Chiar și aceia dintre noi care nu sunt religioși, avem deseori în subconștient credința într-o putere supremă, credința în ceva exterior nouă care are grijă de noi.

Maestrul Vashubandu deschide capitolul cu fraza : „Diversitatea lumilor vine din karma”. El dorește să renunțăm la prejudecățile noastre care s-au înrădăcinat în mintea noastră. Și de ce? **Pentru că atâta timp cât vom mai avea și cea mai mică fărâmbă de credință, că există ceva exterior nouă care a creat această lume, nu ne vom putea elibera din suferință. Nu vom avea nici o șansă de eliberare.**

Unica cale de eliberare din suferință este dacă vom înțelege în modul cel mai profund și absolut faptul că această lume în care trăim, cu toate fenomenele ce se petrec, și toate celelalte lumi care există dar care nu le putem percepe, toate provin din karma noastră. Un alt cuvânt pentru karma este *acțiuni*, adică toate aceste lumi provin din acțiunile noastre. Mai târziu vom specifica faptul că acțiunile provin în special din gândurile noastre.

Motivul pentru care maestrul Vashubandu a ales să înceapă primul capitol cu această frază este ca să ne zdruncine puțin, să ne observăm modul în care credem, de unde credem că provine lumea noastră.

El ne spune: cele două concepții care ne spun că lumea a fost creată ori de către o ființă supremă ori de către o energie primordială, invariabilă (acestea fiind îmbrățișate și de religie și de știință), îl vor împiedica pe cel care crede în ele să se elibereze din suferință. De aceea este foarte important să înțelegem cum a fost creată această lume din karma noastră.

Această concepție asupra lumii ne spune:

Absolut tot ce apare în această clipă în viața mea, provine din ceea ce am făcut, spus sau gândit în trecut. Și dacă acest fapt este corect, atunci orice lucru care va exista în viitorul meu, în lumea mea viitoare, va proveni din ceea ce gândesc, spun și fac acum.

Cu alte cuvinte : eu însumi, prin faptele mele, mi-am creat în trecut lumea așa cum este ea acum. Este exact ceea ce am făcut deja în trecut, acum nu mai am ce face.

Dacă această lege este corectă, atunci tot ceea ce fac, spun și gândesc acum, îmi va crea lumea viitoare. De aceea am puterea de a-mi crea o lume lipsită de suferință, pentru că totul depinde numai de mine.

Nu există nici cel mai mărunț lucru în lumea mea care să depindă de ceva exterior mie, să depindă de vreo ființă sau de o energie din afara mea.

Tot ceea ce a făcut maestrul Vashubandu, tot ceea ce a făcut Buddha, și orice alt maestru este de a aduce oamenii la iluminare. Maestrul Vashubandu ne vorbește de lucruri ieșite din comun pentru a ne ajuta să ajungem la iluminare, iar ca să ajungem acolo va trebui să ne uităm la toate prejudecățile întipărite în mintea noastră, conștientă sau subconștientă pentru a renunța la ele. Să ajungem la înțelegerea faptului că noi ne-am creat această lume și de aceea avem puterea să ne creăm lumea noastră viitoare.

Concluzia ce rezultă din prezentarea celor trei concepții, este că în general suntem înclinați să acceptăm ori viziunea științifică (cu toate că tot timpul este îmbunătățită), ori a treia concepție care susține existența unei ființe dumnezeiești care a creat lumea.

Definiția Karmei

Sempa

སེམས་པ།

Sem înseamnă **minte**.

Sempa înseamnă **mișcarea minții**. Ce înseamnă mișcarea minții? Înseamnă gândul.

Următoarea frază în limba tibetană definește noțiunea karmei:

De ni sempa dang de je

དེ་ནི་སེམས་པ་དང་དེས་བྱས།

Karma este mișcarea minții (sau gând) și consecințele ei.

Tot ceea ce spunem și facem este determinat în primul rând de gând. Deci karma este mișcarea minții sau gândul și tot ce pune acesta în mișcare în fapte și vorbe.

Această definiție spune că în clipa în care aveți un gând, acumulați karma imediat. Deci cu alte cuvinte gândul în sine este karma, iar acest lucru este forța concepției budiste asupra lumii.

Nu este suficient numai să facem faptele potrivite și să spunem ceea ce este corect, ci și mai important este să gândim la lucrurile corecte.

Chiar și atunci când gândim în sinea noastră, singuri în cameră, când nimeni nu ne vede și aude, noi înșine ne auzim, înregistrăm și acumulăm karmă.

Dacă această karmă va determina apoi vorbe și fapte, ea va duce la finalizarea acțiunii. Chiar și dacă ea nu va conduce la vorbe și fapte, faptul că am avut gânduri negative, sau am criticat numai în gând pe cineva, am acumulat karma.

De aceea budismul este radical, merge în profunzime. El ne spune că dacă dorim să ieșim din suferință va trebui să ne cunoaștem gândurile, să le curmăm pe cele care ne provoacă suferință și să începem să cultivăm gânduri de compasiune, de iubire și de ajutorare.

Este foarte important să înțelegem, că orice mișcare a minții, cât de minoră ar fi ea și urmările ei, este karma.

Am vorbit până acum despre faptul:

1. Că fiecare faptă începe cu gândul, și prin urmare cea mai importantă karmă se înfăptuiește în gândire.
2. Majoritatea timpului ni-l petrecem mai mult gândind decât acționând. Chiar dacă nu spunem sau facem ceva, gândurile fug în permanență în mintea noastră. În democrația iluminării gândurile dețin majoritatea, de aceea sunt atât de importante.

Unul dintre aspectele karmei este acela că, chiar și atunci când nu avem gânduri foarte rele, cum ar fi a omorî sau a jefui, în permanență avem multe alte gânduri de supărare, de lipsa de răbdare, de critică și așa mai departe.

Curentul gândurilor este imens și îl putem compara cu radiația radioactivă de mică intensitate. Cu toate că radiația este mică, ea se acumulează în timp și ne va omorî. Motivul pentru care ne omoară este faptul că fiecare gând de acest fel plantează câte o sămânță karmică, iar rezultatul unui gând impur va fi un alt gând care nu va fi bun.

Întrebarea este de unde provine o minte care se plânge, este nemulțumită, care critică mereu și este plină de suferință? De unde provine o minte nefericită?

Dacă suntem de acord cu premisa că lumea provine din karma, o astfel de minte provine numai din gânduri impure. Și majoritatea lor sunt de acest fel și de intensitate mică. Ele chiar dacă nu sunt neapărat dăunătoare sau negative, ele se acumulează. De aceea se pune atât de mult accent pe ele.

Vom trece acum să vorbim despre două tipuri de karmă: **Karma care pune în mișcare (care motivează) și ceea ce este mișcată de ea (karma motivată).**

În limba tibetană cele două tipuri de karma se numesc:

1. **Yi kyi le**
2. **Sempe jeba**

Primul tip:

Yi kyi le

ཡི་ཀྱི་ལེ།

yi kyi le

Yi înseamnă **minte**. Un alt cuvânt pentru minte.

Kyi înseamnă **al**

Le = **karma**

Traducerea **Yi kyi le** este **karma minții** sau **karma care este în gând** sau **acele lucruri pe care ne gândim să le facem** sau **ceea ce pune în mișcare** (ce motivează).

Al doilea tip:

Sempe jeba

སེམཔེ་ཇེཔ།

sempe jeba

Sem înseamnă **minte**

Jepa înseamnă **ceea ce mintea a pus în mișcare.**

Traducerea lui **Sempe jepa** este **ceea ce este mișcat de gând.**

Acestea sunt cele două tipuri de karma: *karma ce mișcă/activează/motivează* și, respectiv, *karma mișcată/activată/motivată*.

Atunci când spunem **karma ce mișcă** ne referim la gândurile pe care le avem și care conduc într-un final la vorbe și fapte. Vorbele și faptele reprezintă **karma mișcată**. Ceea ce ne mișcă (ne face) să spunem sau să facem ceva este gândul.

În budism se spune că întotdeauna am trăit în ignoranță și în neînțelegerea realității. Acest proces nu are un început. Nu se poate spune că există un loc de început.

Dacă am spune că există un asemenea loc am cădea imediat în una dintre cele trei concepții pe care le-am prezentat înainte.

Budismul ne spune că nici una dintre ele nu este logică și nu este posibilă din punct de vedere al înțelegerii realității.

Si daca nu a existat nici un început, asta înseamnă că fiecare moment în care mintea noastră este lipsită de înțelegerea realității provine din momentul precedent în care mintea noastră a fost plină de neînțelegeri, și la rândul lui acest moment provine din momentul precedent lui, și tot așa la infinit. Acest proces niciodată nu a început.

Și cu toate acestea, budismul spune că acest proces poate lua sfârșit. Întrebarea este cât timp poate lua până să ajungem la sfârșit?

Dacă nu vom face nimic, sau vom merge încet, plini de îndoieli și cu inima pe jumătate, procesul poate dura o veșnicie.

Cele trei tipuri de karmă: a gândirii, a vorbirii și a faptei

Există încă o clasificare a karmei, și anume karma gândirii, a vorbirii și a faptei.

Care sunt de fapt implicațiile lor? Dacă vrem cu adevărat să ajungem la iluminare va trebui să acționăm pe trei fronturi:

1. Asupra gândurilor – să fim atenți la ce ne trece prin cap. Bineînțeles că acest lucru este ușor de spus dar mai greu de făcut.
2. Să fim atenți la ce ne iese pe gură.
3. Să fim atenți la ceea ce facem, cum ne comportăm cu ceilalți.

Există două aspecte atunci când ne referim la a fi atenți cum ne comportăm, la ceea ce spunem și la ceea ce gândim, și anume:

1. Ce ne aduce în viața noastră, în lumea noastră din punct de vedere karmic.

2. Cum ne putem mobiliza gândirea, vorbirea și acțiunile noastre pentru a ajunge la iluminare.

Dacă dorim să ajungem la iluminare, va trebui să acumulăm cele mai puternice karme, karma pozitivă, atât în corp cât și în vorbă și în gând. Fără a renunța la nici una dintre ele.

Pentru a începe să pășim pe drumul iluminării va trebui să învățăm cum putem acumula acea karmă pozitivă, curată. Bineînțeles că atunci când ne referim la comportamentul nostru și la modul de a vorbi, ne referim la preceptele morale.

Vom trebui să acumulăm nu numai cauze care să ne elimine suferința ci și cauzele care să ne conducă la iluminare. Toate aceste cauze sunt cauze karmice, și ele se află în ceea ce spunem, facem și gândim în momentul de față.

De exemplu, dacă doresc să ajung la iluminare, atunci voi face lucruri care să mă conducă acolo sau voi spune ceea ce trebuie și voi gândi la acele lucruri care să mă aducă la iluminare.

Întrebarea este: ce mă poate apropia de energia iluminării și ce mă îndepărtează de energia zilnică, de ignoranță?

- de exemplu, îmi voi face un **altar**, unde voi depune ofrandă. Cui dăruiesc ofranda? O dăruiesc lui Buddha, Dharma și Sangha. Toate aceste obiecte reprezintă pentru mine înțelepciunea supremă, compasiunea infinită, iubirea necondiționată. Atunci când dăruiesc celor trei ofranda mea, nu fac decât să-mi reamintesc mereu încotro mă îndrept și ceea ce doresc. Cu toate că ele sunt numai simboluri exterioare, mă ajută să revin la acele gânduri și vorbe care plantează semințele de a ajunge la iluminare. În acest mod ne exprimăm prin comportament.
- un alt mod de comportament este **prosternarea** – atunci când ne prosternăm la simbolurile compasiunii, iubirii și înțelepciunii, vom acumula cu ajutorul corpului karma care mă va conduce la iluminare. Acesta este și motivul pentru care începem fiecare lecție cu trei prosternări. Bineînțeles că cel care nu este gata să fac acest lucru, nu este obligat să-l facă. Trebuie să înțelegem că orice ritual religios este doar o unealtă exterioară prin care corpul acumulează karma care ne face să înaintăm în direcția dorită.
- atunci când rostim **rugăciunile** la începutul fiecărei lecții, scopul este de a acumula karma legată de vorbire. Rugăciunea ne ajută să ne direcționăm energia, gândul, atenția spre iluminare.
- bineînțeles când facem **meditație** sau reflectăm asupra compasiunii, cu siguranță ne consolidează karma gândului care duce spre iluminare.

Karma comunicării și a necomunicării

Vom face o altă clasificare a karmei, dar de această dată ne vom referi numai la karma vorbei și a faptei și pe care le vom împărți în două categorii.

1. Prima categorie este **karma comunicării**

Nampar rikje

ལྷན་པར་རིག་བྱེད།

nampar rikje

Ce înseamnă **karma comunicării**?

De exemplu, vedem pe cineva care stă în genunchi și cu palmele lipite de rugăciune și murmurând ceva.

Concluzia pe care o tragem este că acesta se roagă. Deci poziția corpului și a vorbirii lui ne comunică o anumită stare. Deci karma comunicării înseamnă tragerea unor concluzii referitoare la intenția celui care face ceva după poziția corpului și a vorbirii lui.

2. A doua categorie este **karma necomunicării**.

Nampar rikje ma-yinpa

ལྷན་པར་རིག་བྱེད་མ་ཡིན་པ།

nampar rikje ma-yinpa

Ma yinpa înseamnă **nu**. Deci **karma care nu comunică/ necomunicării**.

Ce înseamnă această karmă? Această noțiune este specifică primei scoli budiste, Abhidharmakosha, noțiune care nu este acceptată de nici una dintre celelalte scoli.

Karma comunicării este ceva ce se află în faptele sau în vorbele unei persoane, sursa ei este în aceste lucruri dar nu și esența ei.

Acest lucru se aseamănă puțin cu ceea ce denumim noi aură. În urma unei fapte săvârșite de om, în jurul lui se formează un fel de aură care îl înconjoară. Este ca și când toată vecinătatea lui este îmbibată de această aură. Acest lucru este comparat cu sămânța de susan îmbibată de uleiul ei.

Ce vrea să însemne?

De exemplu, cineva își ia anumite jurăminte, aceasta fiind karma comunicării: omul îngenunchează și jură. Deci există poziția corpului și a vorbirii. În urma acestui fapt, școala Abhidharmakosha spune că se formează o aură în jurul lui și care va rămâne cu el atâta timp cât își păstrează jurămintele, atâta timp cât este sub influența lor.

În momentul în care acesta va renunța la jurăminte – aura va dispărea. Aura nu este materie și nu se poate vedea.

În textul de care ne ocupăm nu se vorbește despre aură ci de karma necomunicării. Dar ca să înțelegem mai bine ne vom folosi în continuare de această noțiune.

În continuare textul prezintă cele cinci calități ale auri.

Dacă ne vom referi din nou la exemplul în care o persoană se obligă în fața lamei să respecte cele zece percepte de eliberare sau primește jurămintele de călugăr, sau jurămintele unui Bodhisattva sau jurămintele tantrice, școala Abhidharma susține că datorită obligațiilor pe care această persoană și le ia, se va forma în jurul lui o aură. Iar această aură are cinci calități.

1. Prima calitate: **aura rămâne chiar și atunci când mintea este distrasă**

Sem yengpa

སེམས་གཡིངས་པ།

sem yengpa

Sem – minte, conștiință

Yengpa – distras

Prima calitate spune chiar dacă mintea celui care și-a luat jurămintele este distrasă, se gândește la altceva decât la jurămintele luate, aura nu dispăre ci rămâne cu el. Cu alte cuvinte atâta timp cât persoana este sub influența acestui act de luare a jurămintelor, aura rămâne.

2. A doua calitate

Sem mepa

སེམས་མེད་པ།

sem mepa

Sem – minte

Mepa – nu este

Traducerea este **chiar și când mintea nu este**. Ce înseamnă asta?

În procesul meditativ se poate ajunge la stări meditative profunde, în care se poate spune că mintea aproape că nu mai există, sau că aproape nu mai există nici un gând.

Deci chiar dacă cel care este sub influența jurămintelor și care se află în aceste stadii meditative avansate, cum ar fi de exemplu percepția vacuității în mod direct sau starea meditativă a lui Buddha în care nu mai există vreo mișcare a minții, aura se păstrează.

Deci a doua calitate am putea-o rezuma astfel : **aura rămâne chiar și în situația când aproape că nu mai există vreo mișcare a minții, sau aproape că nu mai există nici un gând.**

3. A treia proprietate a aurei este că ea are o componentă etică, morală

Ge dang mi ge

དག་དང་མི་དག་

ge dang mi ge

Ge – binefacere

Dang înseamnă și

Mi ge – ceea ce nu este binefacere

Adică **aura poate fi pozitivă sau negativă din punct de vedere moral.**

- un exemplu pozitiv este cel pe care l-am dat înaintea omului care primește jurămintele, sau se angajează să-și trăiască viața după o conduită morală înaltă.
- un exemplu negativ este atunci când omul învață să fie măcelar, preocuparea lui fiind să ia viața.
- un alt exemplu negativ, care are o componentă morală negativă, este omul care decide să fie în armată, omul care se angajează într-o meserie legată de luarea vieții.

Atunci când persoana renunță la preocupările negative, sau la jurămintele pe care le-a luat, aura va dispărea. Putem spune că aura rămâne în jurul lui atâta timp cât este sub efectul deciziei pe care a luat-o.

4. A patra calitate a aurei este că ea continuă precum un curent de apă.

Jedrel

ཇེས་འབྲེལ།

jedrel

Jedrel înseamnă **urmează persoana.**

Sensul aici este că aura este o continuitate, ea continuă precum curentul de apă în timp și spațiu. Prin faptul că omul și-a luat jurămintele, se creează acea aură care va rămâne și va

continua cu el. Ea va exista în permanență în jurul lui până în momentul în care acesta va renunța la ele. Această aură nu va trece în viețile următoare.

5. A cincea calitate este aceea că ea are aspect fizic

Jungwa che nam gyur jepa

རྣམ་པར་འགྲུབ་པའི་རྣམ་པར་འགྲུབ་པ།
jungwa che nam gyur jepa

Jungwa = elemente

Che nam = mari

Gyur jepa = determinat

Adică ea **este determinată de elementele mari**.

În budism, se vorbește de patru elemente, și anume pământ, apă, foc și aer.

1. Elementul pământ este aspectul solid, al greutateii.
2. Elementul apă este aspectul umed, lichid, a curgerii dintr-un loc în altul.
Ceva care tine lucrurile unite, care le unește să nu se destrame.
3. Elementul foc este aspectul căldurii, al energiei.
4. Elementul aer este aspectul mișcării energiei.

Ca o paranteză, în medicina tibetană, se pune mult accent pe menținerea echilibrului dintre aceste elemente. Medicii explică boala ca fiind un dezechilibru dintre elemente. Pe când o stare de sănătate bună înseamnă un echilibru perfect al elementelor, echilibru la care se ajunge cu greu și este foarte rar.

De exemplu, în medicina tibetană plămânii au rolul de răcire a corpului, stomacul și intestinele încălzesc corpul. Atunci când există un dezechilibru între aer și foc, adică atunci când este prea mult aer facem pneumonie, sau dacă este prea mult foc vom avea afecțiuni gastrointestinale.

Să ne întoarcem la aură. Textul spune că aura are aspect fizic deoarece este formată din cele patru elemente pe care le-am denumit. Ea are un aspect fizic subtil, de aceea nu o putem vedea, sau să o atingem.

Maestrul Vashubandu la sfârșitul acestei expuneri, scrie: "așa spun ei". Această afirmație ne indică faptul că școlile mai înalte nu acceptă această noțiune a karmei necomunicării. Și deoarece toate școlile budiste sunt atribuite lui Buddha, de dragul perfecțiunii, maestrul a ales să menționeze "**așa spun ei.**"